

## Medale SEP (1999) – prof. Stanisław Fryze

**Statut Stowarzyszenia Elektryków Polskich przewiduje nadawanie odznak i wyróżnień za szczególne zasługi w działalności dla SEP lub szeroko pojętej elektryki. Mogą być nadawane: godność członka honorowego i godność zasłużonego seniora, odznaki honorowe, medale oraz inne wyróżnienia. Wśród medali poświęconych wybitnym elektrykom, zdecydowaną większość stanowią medale ustanowione przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich.**

Medal im. profesora Stanisława Fryzego został ustanowiony uchwałą Zarządu Głównego SEP w dniu 25 listopada 1999 r., w celu upamiętnienia zasług Profesora dla rozwoju polskiej elektryki. Stanisław Fryze urodził się 1 grudnia 1885 r. w Krakowie. Po nauce w szkole powszechnej i Wyższej Szkole Realnej, w 1905 r. ukończył Szkołę Przemysłową. Następnie podjął pracę w zakładach Siemens-Schuckert w oddziałach w Krakowie, Lwowie i Wiedniu. W międzyczasie (lata 1906–1907) odbył służbę wojskową w austriackiej marynarce wojennej. W 1913 r. rozpoczął studia w Szkole Politechnicznej we Lwowie, jednocześnie pracując jako nauczyciel w Lwowskiej Szkole Przemysłowej. Studia przerwał wybuch I wojny światowej i powołanie do służby wojskowej. W czasie urlopu w 1917 r. ożenił się z Anną Krypiakiewicz, zdał zaległe egzaminy i uzyskał dyplom ukończenia Oddziału Elektrotechnicznego Wydziału Budowy Maszyn Szkoły Politechnicznej we Lwowie. W 1923 r. Stanisław Fryze obronił pracę doktorską z elektrotechniki pt. „Nowa teoria ogólnego obwodu elektrycznego”. Był to pierwszy w Polsce doktorat z elektrotechniki. Biorąc pod uwagę doktorat i publikacje, w 1925 r. Senat Politechniki Lwowskiej powołał go jako profesora nadzwyczajnego na kierownika Katedry Elektrotechniki Ogólnej, na miejsce zmarłego prof. Romana Dzieślewskiego. W kolejnych latach S. Fryze obok działalności dydaktycznej prowadził intensywną działalność naukową, skutkującą opracowaniem wielu znaczących publikacji. W 1934 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. Po wybuchu II wojny światowej, po wkroczeniu do Lwowa wojsk radzieckich, później niemieckich i ponownie radzieckich, Stanisław Fryze pracował na swojej uczelni. Na początku 1945 r. został aresztowany przez NKWD i na kilka miesięcy wywieziony do obozu pracy w Zagłębiu Donieckim. Po zakończeniu wojny, w 1946 r. jako repatriant przybył do Gliwic, gdzie został profesorem Politechniki Śląskiej i kierownikiem Katedry Podstaw Elektrotechniki. W trudnych, początkowych latach tej uczelni, Stanisław Fryze prowadził wykłady, organizował pracę Katedry i laboratoria elektrotechniczne. W latach 1946–1948 pełnił funkcję dziekana Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej. W 1960 r. prof. Fryze został wysłany na emeryturę. Mimo że zerwał kontakty z Politechniką Śląską, nie zaprzestał pracy naukowej. Zmarł po ciężkiej chorobie w 1964 r. w Gliwicach.

Medal Stanisława Fryzego został wyemitowany przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich w 2001 r. i wybitny w Mennicy Państwowej w nakładzie 500 sztuk. Na awersie przedstawiono portret uczonego, w otoku napis: PROFESOR STANISŁAW FRYZE 1885–1964 ·WYBITNY ELEKTROTECHNIK – PEDAGOG. W centralnej części rewersu na fakturowanym tle napis:

UCZONY / I WYCHOWAWCA / WIELU POKOLEŃ / INŻYNIERÓW / ELEKTRYKÓW. U góry logo SEP, w dolnej części gałązka laurowa. Projektantem medalu jest Stanisław Słodowy. Medal wykonany został z tombaku patynowanego, jego średnica wynosi 70 mm.

Wyróżnienie może być nadawane pracownikom nauki, nauczycielom akademickim lub szkół średnich za wyróżniającą się działalność naukową i dydaktyczną w dziedzinie szeroko rozumianej elektryki oraz instytucjom, szkołom oraz organizacjom związanym w sposób szczególny z osobą Profesora, a także zasłużonym seniorom SEP, mającym szczególne zasługi we wspieraniu i organizowaniu działalności dydaktycznej.

#### **Źródła:**

Biogram został zaczerpnięty z książki „Polska elektryka w medalierstwie i filatelistyce” za zgodą Autora dr. hab. inż. Dariusza Świsulskiego (Wyd. COSiW SEP, Warszawa 2018)

